

CUBA

Un ano máis atopámonos en Paradigmas

Elena Fraile – Entrepueblos Valladolid

A principios deste ano, un bo grupo de xentes de Entrepobos, tivemos a sorte de poder participar no encontro-taller bianual, «Paradigmas emancipatorios» organizado polas nosas compañeiras e compañeiros do Centro Martin Luther King (CMLK) <https://cmlk.org> e Grupo América Latina, Filosofía Social e Axioloxía (GALFISA) <http://www.filosofia.cu>. Un encontro de persoas e colectivos de toda América Latina e o Caribe.

12º Taller
Internacional
sobre
Paradigmas
Emancipatorios,
baixo o tema
«Novos
escenarios
de disputas
hexemónicas
entre
emancipación
e dominación»

Este 12º Taller Internacional sobre Paradigmas Emancipatorios, baixo o tema «**Novos escenarios de disputas hexemónicas entre emancipación e dominación**», desenvolveuse n'A Habana do 10 ao 13 de xaneiro de 2017, co nome «**Berta Cáceres Vive**», adicado á nosa querida amiga Berta, loitadora, modelo de vida e de resistencia, coa que ademais unha parte de nós compartiu o anterior Paradigmas, no ano 2015.

Este encontro estivo marcado pola recente ausencia do Comandante **Fidel Castro**, «en cuxo legado, pensar e actuar de xeito revolucionario», como indicaba a chamada «se inspiran os novos retos que afrontar fronte ao escenario de disputas hexemónicas entre emancipación e dominación en América e no mundo».

Baixo un ceo anubrado e unha Habana inusualmente fresca, a mañá do martes 10 de xaneiro, fomos chegando ao recinto do Pavillón de Cuba, moi perto do Malecón, unhas 300 persoas procedentes de todos os recunchos do planeta. Fomos enchen-

do o pavillón, decorado con bandeiras, emblemas, fotos de Berta e de Fidel, acompañadas pola música que nos vai poñendo na onda e nos indica o inicio deste novo encontro.

Tras un espazo de presentación, unimos pequenos trozos de lazo construíndo un lazo común, co que representamos o río Gualcarque e con él, o fluír da vida e da unidade, unindo as nosas voces nunha soa voz, a voz da loita e a rebeldía, a voz de Berta, pedindo «**Xustiza para Berta XA**». Os testemuños das súas fillas Berta e Laura e Gustavo Castro, palabras de tenrura e cariño, amósannos a muller, nai, amiga e compañeira forte e incansable, que deixou a súa vida na loita por un mundo mellor, asasinada o 2 de marzo de 2016. Quixeron acabar coa súa loita e coa do COPINH (Consello Cívico de Organizacións Populares e Indíxenas de Honduras), organización da que foi fundadora e filla á vez; pero non só non o conseguiron, senón que multiplicaron a súa forza e a do COPINH, e o seu liderádego

Reunión sobre feminismos no Instituto de Filosofía

en todo o continente latinoamericano e no mundo. De novo, máis unha vez, en Paradigmas puidemos comprobar como Berta é símbolo de moitas revolucións, a súa figura representa moitas loitas, as loitas indíxena, ecoloxista e feminista.

Neste encontro, ademais, tratáronse temas como a importancia, agora e sempre, da construción colectiva e os procesos populares, como claves do anti-imperialismo e o anti-capitalismo. Traballamos en grupos sobre os retos estratéxicos dos movementos sociais populares no novo escenario político rexional e mundial.

Realizáronse intervencións que trataban sobre a Paz en Colombia e a construción dun proxecto de país coa participación de toda a sociedade, dende a territorialidade e os dereitos dos pobos indíxenas, e de campesiñas e campesiños. E tamén sobre as loitas anti-coloniais de Porto Rico, Estado sometido polo control fiscal e político de EE.UU.

Paradigmas é un espazo onde compartir subxectividade, saberes e prácticas para as revolucións da nosa época, espazo para compartir compromisos e solidariedades.

Como mostra deste compartir, este ano e como peche do encontro, puidemos gozar dunha demostración do desenvolvemento emerxente da economía social, a través da feira de Xestión Popular e Solidaria, na que coñecemos algúns modelos de produción cooperativa e de xestión cooperada da vida en Cuba.

A música, como non pode ser doutra maneira en Cuba, acompañounos cada día, cos concertos ao peche de cada xornada e, como colofón final, gozamos a tope bailando ao ritmo da Compañía infantil «La Colmenita».

Este ano, ademais do Paradigmas, tivemos a oportunidade de compartir outros espazos, como o que realizamos xunto a moitas das mulleres participantes neste encontro internacional, no Instituto de Filosofía da man de Gina Alfonso, filósofa cubana, investigadora do colectivo Galfisa (Grupo América Latina, Filosofía Social e Axioloxía) e directora do Instituto de Filosofía d'A Habana, compartindo experiencias xunto ás mulleres da Federación de Mulleres cubanas. Ou o taller no que participamos, os días 17 e 18 de xaneiro, sobre Economía Feminista, con voces de mulleres de distintos lugares do mundo, para intercambiar e compartir espazo e tempo de diálogo e experiencias sobre modelos de economía produtiva e reprodutiva, fóra do enfoque de interpretación da cultura patriarcal e das relacións de opresión e dominación.

Outro momento-espazo moi especial, foi o que compartimos coas compañeiras e compañeiros do Proxecto A Nosa América, un colectivo iniciado na Universidade da Habana por un grupo de xente nova, cos que Entrepobos mantén lazos de amizade e colaboración e que, como di unha das súas integrantes, Lissy Villar Muñoz, traballan por facer «barrio, participación, igualdade (e equidade), solidariedade, rebeldía, humanidade e amor como manifestacións nidias de socialismo», ou en palabras de Luis Emilio Aybar Toledo: «as solucións de Cuba só virán da man dunha participación popular consciente, organizada e decisoria, identificada cun proxecto de socialismo».

Como vedes, amigas e amigos que ledes este pequeno resumo da nosa estancia en Cuba, sempre é un pracer ter a oportunidade de compartir tantos saberes e experiencias con este fermoso pobo e as súas xentes. ■

*Paradigmas
é un espazo
onde compartir
subxectividade,
saberes
e prácticas para
as revolucións
da nosa época,
espazo para
compartir
compromisos
e solidariedades*